

Konfliktusrendezők

Osztrák pártfogók • Kulcs- szerepben • Peren kívüli eljárás

Az osztrák pártfogó felügyelők egyesületben lőmörülnek, ezáltal a kriminálpolitikai változásokra függetlenül és rugalmasan reagálhatnak. Az egyesület alapítványi pénzeszközök felhasználásával gazdálkodik. Az alapítványt a kormány jelentős összeggel támogatja. A pártfogó felügyelő lehet főfoglalkozású, de dolgozhat tiszteletbeli felkérés alapján is. Az ő státusa azonos a főfoglalkozásúéval. A főfoglalkozású pártfogók közvetlenül az igazságügy-miniszter alá tartoznak.

A tiszteletbeli pártfogó felügyelők jogait és kötelességeit a pártfogókról szóló törvényben részletesen kidolgozták. (Az 1988. évi törvényben, valamint a büntető törvénykönyv 1975. évi novellálásával kapcsolatos rendelkezésekben.) A tiszteletbeli pártfogók, miként a főfoglalkozásúak, évente többször kötelező továbbképzésen vesznek részt. A tanfolyammal kapcsolatos költségeket az egyesület fizeti.

A három évig tartó próbaidőre a bíróság pártfogót rendel ki, méghozzá azt, akit felkérés alapján az egyesület név szerint javasol és megjelöl.

A pártfogók félévente jelentést készítenek a bíróságnak. Ennek egyik lényeges eleme, hogy tartalmaznia kell a pártfogolt nevét, lakcímét, tartózkodási helyét, családi körülményeit, illetve a megélhetési forrásait. Ezen adatokat hiteles dokumentációval kell alátámasztaniuk. E kötelező jelentésen túlmenően a bíróságnak jogában áll bizonyos időközönként jelentést kérnie a pártfogótól bármiféle magyarázat nélkül.

Egy pártfogó felügyelő egyidejűleg legfeljebb 5 személyt gondozhat. Segély formájában egy pártfogolt havonta 6250 schillinget kaphat a pártfogótól, aki ezt az összeget hat hónapig folyósíthatja, ha a pártfogolt hajlandóságot mutat az együttműködésre. Ha nem, megvonja a segélyt.

Az osztrák pártfogó felügyelők rendszeresen résztvesznek a bírósági tárgyalásokon. Az emberi kapcsolatok már a büntetőeljárás közben kiépülhetnek, hiszen a pártfogó felügyelő közvetít a bíró, az ügyész, a büntetés-végrehajtási intézet dolgozói és a gyanúsított, vádlott, illetve az elítélt között. Ez a dialógus persze nemcsak a pártfogó szempontjából nagyon fontos, főként ha a peren kívüli egyezségben meglévő szerepét vizsgáljuk. Az osztrák Btk. 42. §-a biztosítja ugyanis azt a lehetőséget, hogy az egyébként bíróságilag büntetendő cselekményt a továbbiakban a hatóságok ne üldözzék, ha az csekély fokú, nem, vagy csak jelentéktelen következménnyel jár, illetve ha a tettes törekszik arra, hogy

KITEKINTÉS

a cselekmény következményeit maga számolja fel, tettét jóvá tegye, s ez elegendő, hogy az elkövetőt visszatartsa további büntetendő cselekmények elkövetésétől. Erre épít tehát a *peren kívüli egyezség*. Ezt a jogintézményt Burgenlandban 1992-től a felnőttkorúakra is kiterjesztették. Előfeltétele viszont a peren kívüli egyezségnek, hogy az elkövető cselekményét beismerje, és törekedjen arra, hogy cselekményének következményeit jóvá tegye. Ha ez így van, a pártfogó felügyelő támogatja. Menete a következő: az ügyész vagy a bíró megkeresi a pártfogót a peren kívüli egyezség előkészítésére. Ezt követően a pártfogó felügyelő tanáccsal látja el a sértettet és a bűnelkövetőt. Az érdekelt felek között úgy közvetít, hogy mindenki a saját álláspontját képviselheti. Megteremti az egyezséget! (Például pénzügyi jóvátétel a károsultnak, bocsánatkérés stb.) Nevelési, életvezetési kurzusokon való részvételt kínál az elkövetőnek.

A pártfogó felügyelő munkáját *szociális munkások* segítik. Konfliktusrendezőknak is nevezik őket, mivel a peren kívüli egyezségben jelentős szerephez jutnak. A pártfogó felügyelő, miután az egyezséget megteremtette az elkövető és a sértett között, ellenőrzi, hogy minden feltétel adott-e az egyezség végrehajtásához. Csak ezután számol be az ügyésznek, illetve a bírónak. A törvény úgy rendelkezik, hogy a büntetőeljárás az ügyész vagy a bíró által megszüntethető, ha a peren kívüli egyezség eredményesen működik. Ekkor tehát nem kerül sor bíróság előtti büntetőeljárásra. Világosan érhető, gondolom, hogy a peren kívüli egyezség mindenki számára hasznos, a károsult ugyanis gyorsan és bürokrácia-mentesen kap kártérítést, a bűnelkövetőt büntetőjogilag nem ítélik el, s ezzel megtakaríthatók a büntetőeljárás költségei. E folyamatban főszereplő a pártfogó felügyelő. Bizalmi helyzete, érthetően, szilárd.

A pártfogó felügyelői csoport havonta egyszer egyeztető megbeszélésen vesz részt. Ekkor történik az egyes esetek megbeszélése, feldolgozása, a tapasztalatok összegzése. Munkájukat jól jellemzi egy kis alkalmi statisztika. Tehát: egy meghatározott időben 93 bűncselekményből 20 volt erőszakos jellegű. Dologrongálással járt 29, az egyéb vagyron elleni tettek száma 39, 5 pedig másfajta bűncselekmény volt. A 93 esetből 34-ben került sor peren kívüli egyezségre, 56-ban indult büntetőeljárás, háromban pótnyomozásra került sor. Elégedettek lennének-e itthon ezekkel az arányokkal? Azt hiszem, igen.

Fehér Csaba